

TÄYTTÖOHJE

1(5)

Kustannukset, tulot ja suoritteet vuonna 2023

OPINTOKESKUKSET

Lomakkeella ilmoitetaan opintokeskusten vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen toiminnan järjestämisestä aiheutuneet kustannukset ja tulot. Lisäksi lomakkeella ilmoitetaan vuoden 2023 toteutuneet suorit tiedot. Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 21 § 1 momentin mukaan vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjän on toimitettava valtionapuviranomaiselle rahoituksen määräämiseksi tarvittavat tiedot ja toiminnan laajuutta koskevat tiedot.

Tiedonkeruussa ilmoitettujen kustannus- ja suorit tiedojen perusteella lasketaan vuoden 2023 keskimääräiset valtakunnalliset käyttökustannukset ja saatua tietoa käytetään vuoden 2026 yksikköhinnan laskentaan. Lisäksi saatuja suorit tiedoja käytetään opintokeskusten suorit määrien seurantaan.

Opintokeskuksen opetustunnin yksikköhintaa laskettaessa käyttökustannuksina ei lueta vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 §:n mukaisia menoja:

- perustamishankkeesta eikä maa-alueen hankkimisesta tai vuokraamisesta aiheutuneita kustannuksia
- lainojen hoitokustannuksia eikä laskennallisia korkoja tai poistoja
- kustannuksia, joihin myönnetään muun lain perusteella valtion rahoitusta
- maksuja tämän lain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjälle, jos maksujen perusteena olevasta toiminnasta toiminnan järjestäjälle aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon yksikköhintoja laskettaessa
- oppilaitoksen maksullisen palvelutoiminnan kustannuksia (ks. jäljempänä määrittely)
- muita kuin välittömästi oppilaitoksen sisäisestä hallinnosta aiheutuneita kustannuksia.

Käyttökustannukset, joihin myönnetään rahoitusta Euroopan yhteisöjen talousarviosta, saadaan lukea rahoitettaviksi käyttökustannuksiksi siltä osin kuin Euroopan yhteisöjen talousarviosta myönnettävä ja sitä vastaava valtion talousarvion mukainen erillinen kansallinen rahoitus ei niitä kata (Laki vapaasta sivistystyöstä 13 § 2 mom.).

Tarkennus EU-hankkeen kustannuksista valtionosuustoimintaan hyväksyttävästä omarahoitusosuudesta: EU-hankkeet eivät lähtökohtaisesti ole valtionosuustoimintaan kuuluvia eli ne ovat joko opintokeskuksen maksullista palvelutoimintaa tai muuta toimintaa. Valtionosuustoiminnan käyttökustannuksiin opintokeskus voi lukea vain omista todellisista kustannuksistaan omarahoitukseksi jäävän osuuden, jota ei kateta hankkeen saamalla muilla rahoituksilla.

Mikäli opintokeskus tai opintokeskuksen kanssajärjestäjä saa muuta valtionrahoitusta tai valtionavustusta, tätä muuta rahoitusta vastaavia kustannuksia ei voida sisällyttää opintokeskustoiminnan kustannuksiin. Myöskään valtionosuusrahoituksella toteutetun koulutuksen omarahoitusosuutta ei voida kattaa muulla valtionrahoituksella eli muulla perusteella myönnettyllä valtionosuudella tai valtionavustuksilla.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n perusteella myönnettyjä harkinnanvaraisia

valtionavustuksia (erityisavustukset ja ylimääräiset avustukset) vastaavat kustannukset ilmoitetaan kustannustiedoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö vähentää keskimääräistä yksikköhintaa laskettaessa yksikköhintojen laskemisvuonna myönnettyjä valtionavustuksia vastaavan euromäärän kustannuspohjasta (Laki vapaasta sivistystyöstä 13 § 3 mom.). *Sen sijaan avustusrahoituksella tehtäviä suoritteita ei lueta mukaan tämän kyselyn suoritteisiin.*

Lomakkeen sarakkeissa ilmoitetaan toiminnan kustannukset ja niitä vastaavat tulot. Kustannukset eritellään palkkausmenoihin ja muihin menoihin (sisältäen arvonlisäveron osuuden). Tuloihin ei merkitä valtionosuutta tai erityisavustuksia.

Kustannukset ja tulot ilmoitetaan täysinä euroina ja suoritteet kokonaislukuina.

VALTIONOSUUSPOHJAAN KUULUVAT MENOT

Kustannukset ja tulot ryhmitellään valtionosuuspohjaan kuuluviin ja valtionosuuspohjaan kuulumattomiin menoihin ja tuloihin. Valtionosuuspohjaan kuuluvia menoja ja tuloja ei valtionosuuspohjassa jaotella opintotoiminnan ja opintokerhotoiminnan menoihin ja tuloihin, vaan ilmoitettavat luvut sisältävät myös opintokerhotoiminnan osuuden.

Opintotoiminnan kustannukset katetaan opintokeskuksen valtionosuusrahoituksella ja omarahoituksella. Omarahoitusosuuteen ei voida lukea muuta valtionrahoitusta eli valtionosuuspohjaan ei voi sisältyä muulla valtionrahoituksella katettuja kustannuksia.

Yhteystiedot

Lomakkeella kysytään opintokeskuksen ylläpitäjän **yleinen s-postiosoite** sekä suostumus valtionosuuteen liittyvien asioiden sähköiseen tiedoksiintoon.

Välitön opintotoiminta

Opintotoiminnan välittömiä menoja ovat koulutusten, mukaan lukien opintokerhojen, järjestämisestä aiheutuneet välittömät kustannukset.

Kustannuksiin voidaan lukea kanssajärjestäjän henkilöstön palkkakustannukset siltä osin kuin ne ovat syntyneet opintokeskuksen kanssa yhteistyössä järjestettävästä koulutuksesta. Kustannukset tulee eritellä omalla kustannuspaikalla kirjanpidossa ja niiden tulee olla todennettavissa työajanseurannasta. Samaa kustannukseen ei saa kohdentua muuta valtion rahoitusta. Siltä osin kuin muuta valtionrahoitusta ei ole kattamassa toimitilakuluja, koulutustilaisuuksien järjestämisestä aiheutuneita toimitilakuluja voidaan kohdistaa opintotoiminnan kustannuksiksi ottaen huomioon vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 § rajaukset, että kiinteistökustannuksiin ei voi sisältyä maanvuokraa, lainojen hoitokustannuksia, laskennallisia korkoja tai poistoja.

Opintokeskuksista suurin osa ilmoittaa tilinpäätöksessään kuluina kanssajärjestäjien koulutuksen kokonaiskustannukset ja vastaavasti tuloina muut tuotot, jotka sisältävät järjestöjen omasta rahoituksesta tulevan osuuden (= muut tuotot nettoutettuna koulutus- ja opintokerhotuella).

Vuosien 2019 ja 2021 kustannusten uudelleenkyseleyn perusteella suurin osa

opintokeskuksista ei sisällytä kanssajärjestäjille myönnettyä koulutus- ja opintokerhotukea tuloslaskelman kuluksi omassa kirjanpidossaan, jolloin koulutus- ja opintokerhotuki ei kirjaudu kahteen kertaan OPH:lle raportoitaviin kustannuksiin. Siitä onko kulu opintokeskuksen kustannuksiin ilmoitettu, ilmoitetaan lomakkeella kohdassa kanssajärjestäjille maksettu koulutus- ja opintokerhotuki on merkitty kuluksi opintokeskuksen kirjanpidossa ja tässä kustannuskyselyssä (ao. kohdassa lomaketta valinta Kyllä tai Ei)

Välitön opintotoiminta eritellään lomakkeella opintokeskuksessa ja kanssajärjestäjillä toteutuneisiin kuluihin ja tuloihin. Näiden yhteissumma lasketaan lomakkeelle automaattisesti sarakkeittain.

Opintokeskuksessa toteutuneet kustannukset sisältävät kanssajärjestäjille myönnetyn koulutus- ja opintokerhotuen vain jos se on tuloslaskelman kuluna opintokeskuksen kirjanpidossa.

Muista menoista eritellään lomakkeella lisäksi omaksi kohdaksi muihin menoihin sisältyneet opiskelijoiden matka-majoitus- ja ruokailukustannukset, jotka ovat sisältyneet ilmoitettuihin opintokeskusten tai kanssajärjestäjien koulutusten ja opintokerhojen kustannuksiin. Nämä ovat siis kustannuksia, joita opiskelija ei ole itse maksanut ja jotka sisältyvät lomakkeella raportoituihin kustannuksiin.

- josta opintokerhotoiminta

Tähän eritellään välittömän opintotoiminnan menoista ja tuloista opintokerhotoiminnan välittömät menot ja tulot.

Opintotoiminnan järjestäminen

Tässä ilmoitetaan esimerkiksi opintokeskuksen ylläpitoon liittyvät kustannukset, vuokratkustannukset, vastikkeet ja kiinteistön hoitokustannukset sekä opintokeskuksen henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon menot ja tulot. Kohdassa ilmoitetaan myös ylläpitäjähallinnon henkilöstön ammattitaidon kehittämisen kustannukset ja tulot.

Valtionosuuspohjaan kuuluvat menot ja tulot yhteensä (tämä lasketaan lomakkeelle automaattisesti)

-josta TE-toimiston/ kunnan viranomaisen hyväksymän kotoutumissuunnitelman mukaisen omaehtoisen koulutuksen menot ja tulot

Tähän eritellään TE-toimiston/ kunnan viranomaisen hyväksymän kotoutumissuunnitelman mukaisen omaehtoisen koulutuksen menot ja tulot.

KULU- JA TULOLAJIERITTELYT (lomakkeen sarakkeet C-K)

K01 Palkkausmenot

Palkat ja palkkiot ilmoitetaan nettona eli palkkoja oikaisevilla henkilöstökorvauksilla vähennettynä. Tässä kohdassa ilmoitetaan myös sosiaalivakuutusmaksut ja eläkkeet. Palkkatuella palkattujen osalta ilmoitetaan ainoastaan se osuus palkkausmenoista joita tuki ei kata.

K02 Muut menot

Ilmoitetaan muut valtionosuuspohjaan kuuluvat menot kuin palkkausmenot, esim. vuokrat, puhelin- ja ilmoituskustannukset sekä tarvikkeet.

Kirjanpidossa investoinneiksi kirjattuja kustannuksia ei sisällytetä muihin menoihin. Kohdassa ei ilmoiteta myöskään investoinneiksi kirjattuja kokonaiskustannuksiltaan pieniä perusparannuksia.

- josta muihin menoihin (sarake D) sisältyneet opiskelijoiden matka-majoitus- ja ruokailukustannukset (joita opiskelija ei ole itse maksanut)

Muista menoista eritellään lomakkeella lisäksi omaksi kohdakseen muihin menoihin sisältyneet opiskelijoiden matka-majoitus- ja ruokailukustannukset, jotka ovat sisältyneet ilmoitettuihin opintokeskusten tai kanssajärjestäjien koulutusten ja opintokerhojen kustannuksiin. Nämä ovat siis kustannuksia, joita opiskelija ei ole itse maksanut ja jotka sisältyvät lomakkeella raportoituihin kustannuksiin.

T51 Opiskelijamaksut

Ilmoitetaan opiskelijoiden opetuksesta suorittamat maksut ja materiaalmaksut.

Muut tulot

Tämä sarake lasketaan lomakkeelle automaattisesti sarakkeiden H-K tiedoista

Tähän kohtaan sisältyvät muut valtionosuuspohjaan liittyvät tulot, esim. jaettu koulutusmateriaali ja jäsenjärjestön/kanssajärjestäjän maksusuodet.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 2 §:n 6 momentin mukaan opintotilaisuuksia järjestetään itse tai yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa. Järjestettäessä opintotilaisuuksia kanssajärjestäjän kanssa, tilaisuuksien tulee kuulua opintokeskuksen koulutuksen järjestämistä koskevaan toimintasuunnitelmaan. Jos kanssajärjestäjä hoitaa aluksi maksut, opintokeskukseen tulevassa laskussa/kuluerittelyssä tulee olla eriteltyinä todelliset ja todistettavat koulutustilaisuutta koskevat kulut. Kustannuksiin ei voida lukea osuutta jäsenjärjestön kiinteistä kuluista, kuten palkoista ja kiinteistömenoista, eikä vastaavia laskennallisia kustannuseriä (Laki vapaasta sivistystyöstä 13 §).

Muut tulot eritellään seuraavasti:

Muut kuin valtionrahoitus tulot:

- tässä kohdassa ilmoitetaan käytetty muu rahoitus, tämä voi olla esim. jäsenmaksutuloja, kuntien tai hyvinvointialueiden myöntämiä avustuksia valtionosuustoiminnan kustannusten kattamiseen, varainhankinnan tuloja tai muuta opintokeskuksen tai kanssajärjestäjän ko. koulutukseen kohdistamaa rahoitusta, joka ei ole miltään osin valtionrahoitusta.

Kanssajärjestäjille myönnetty koulutustuki

- tässä kohdassa ilmoitetaan kanssajärjestäjien saama koulutus- ja opintokerhotukituki tulona.

Opintokeskuksen saama opintoseteliavustus, joilla katettu vos-toiminnan kustannuksia

- tässä kohdassa ilmoitetaan opintoseteliavustuksen määrä, tämä nettoutetaan OPH:n vuosittain myöntämän opintoseteliavustuksen kokonaismäärän mukaisena erikseen yksikköhinnan laskennassa vos-toiminnan kustannuksista eli ko toiminnan kustannukset sisältyvät vos-toiminnan kustannuksiin sekä opintokeskuksilta että kanssajärjestäjiltä.

Muu valtionrahoitus, joilla katettu vos-toiminnan kustannuksia

- Lähtökohtaisesti valtionosuuspohjaan kuuluuvalle menossa ei tulisi olla ilmoitettavaa muuta valtionrahoitusta, mutta jos ilmoitettuja vos-toiminnan kustannuksia on kuitenkin katettu muulla valtionrahoituksella, esim. opintokeskuksen ylläpitäjän saamalla yleisavustuksella, se ilmoitetaan tässä kohdassa.

Vastaavasti tässä ilmoitetaan kanssajärjestäjien valtionavustukset tai muu valtionrahoitus, kun niillä on katettu opintokeskuksen raportoiman vos-toiminnan kustannuksia.

Tässä kohdassa halutaan, että opintokeskus ilmoittaa, mikä euromäärä valtionosuustoimintaan raportoiduista kustannuksista on katettu muulla valtionrahoituksella opintokeskuksen omassa toiminnassa ja kanssajärjestäjien toiminnassa. Tämä muun valtionrahoituksen euromäärä tullaan vähentämään opintokeskusten vos-toiminnan raportoiduista kustannuksista yksikköhintaa laskettaessa tässä ilmoitetun euromäärän mukaisena. (laki vapaasta sivistystyöstä 13§)

- Lähtökohtaisesti tässä kohdassa ei siis pitäisi raportointiohjeen ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaan olla ilmoitettavaa valtionrahoitusta.

VALTIONOSUUSPOHJAAN KUULUMATTOMAT MENOT JA TULOT

Maksullinen palvelutoiminta

Valtionosuuspohjaan ei merkitä maksullisen palvelutoiminnan kustannuksia. Maksulliseen palvelutoimintaan kuuluu tässä työhallinnon rahoittama työvoimakoulutus.

Maksullista palvelutoimintaa on myös muu koulutus, jonka ulkopuolinen tilaaja ostaa henkilöstökoulutuksena. Olennaista on, että tilaaja/ostaja määrittelee koulutuksen tavoitteet ja sisällön eikä opintotilaisuuteen ole avointa pääsyä.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus JOTPA:n rahoittama koulutus raportoidaan maksullisessa palvelutoiminnassa.

Muut menot ja tulot

Muihin menoihin ilmoitetaan opintokeskuksen vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen toiminnan järjestämisestä aiheutuneet kirjanpidon mukaiset investoinnit. Lisäksi muihin menoihin kuuluvat vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 §:n mukaan lainojen hoitokustannukset, muut kuin välittömästi opintokeskuksen sisäisestä

hallinnosta aiheutuvat kustannukset, laskennalliset kustannuserät sekä kustannukset, joihin saadaan muun lain perusteella valtion rahoitusta. Tässä ilmoitetaan myös EU- hankkeista tuella katettu osa menoista ja tuloihin saatu avustus.

POISTOT

Ilmoitetaan vuoden 2023 kirjanpidon mukaiset vapaan sivistystyön investointeihin kohdistuvat poistot. Poistoja ei sisällytetä valtionosuuspohjaan kuuluviin menoihin.

Maksullisen palvelutoiminnan investointeihin kohdistettavat poistot ilmoitetaan omissa kohdassaan sarakkeessa X2.

Rakennukset
Muiden investointien poistot
Poistot yhteensä

SUORITTEET

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain opintokeskusten valtionosuuden perusteena olevien opetustuntien määrän (Laki vapaasta sivistystyöstä 10 §).

Ilmoitetaan kaikki vuonna 2023 toteutuneet vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisen toiminnan opetustuntien ja opintokerhotuntien määrät.

A. Opintotoiminta

Ilmoitetaan vuonna 2023 toteutuneiden opetustuntien kokonaismäärä, josta eritellään kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen, avoimen korkeakouluopetuksen ja etäopetuksen opetustuntien lukumäärät omiin kohtiin lomakkeelle.

Suoritteista kyselyssä raportoidaan lisätietona kanssajärjestäjien toteutuneet opetustunnit.

Kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen opetustuntien lukumäärä on TE-toimiston tai kunnan viranomaisen hyväksymän kotoutussuunnitelman mukaisen omaehtoisen koulutuksen opetustuntien lukumäärä.

Ukrainasta tulleiden tilapäistä suojelua saavien opetustuntien määrä

Kohtaan eritellään TE-toimiston / kunnan viranomaisen hyväksymän kotoutumissuunnitelman mukaisen omaehtoisen koulutuksen opetustuntien määrästä Ukrainasta tulleiden tilapäistä suojelua saavien opetustunnit. Ukrainasta tulleella tilapäistä suojelua saavalla tulee olla laadittuna kotoutumissuunnitelma, jotta opiskelija voidaan kirjata kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn sadan prosentin valtionosuudella rahoitetun koulutuksen piiriin.

Etäopetuksen opetustunteihin lasketaan mukaan opetustunnit, joista opettajalle on maksettu korvausta. Etäopetuksen opetustunteihin sekä verkossa tapahtuviin kursseihin lasketaan

mukaan opettajan koulutuksen aikana antamat opetustunnit, tuntien valmisteluun käyttämät tunnit, ohjaus sekä palautteen antaminen tehtävistä. Opetustuntien valmisteluun käytettyihin tunteihin ei merkitä hankemaista kehittämistoimintaa.

Luku- ja kirjoitustaitokoulutuksessa olevien opetustuntien määrä

Kohtaan eritellään TE-toimiston / kunnan viranomaisen hyväksymän kotoutumissuunnitelman mukaisen omaehtoisen koulutuksen opetustuntien määrästä (luku- ja kirjoitustaitokoulutuksen opetustunnit. Tämän tiedon tarve on noussut Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVIN) toteuttaman arvioinnin, Aikuisena luku- ja kirjoitustaitoa oppimassa. Arviointi maahanmuuttajien lukutaitokoulutuksesta, pohjalta.

Opintotilaisuuksilla tarkoitetaan erilaisia opintokokonaisuuksia. Tieto on sama, jota Tilastokeskus kerää. Opintotilaisuuksien ja opiskelijoiden lukumäärät ilmoitetaan kokonaismäärinä erittelemättä erikseen opintotoiminnan eri muotoja.

Ukrainasta tulleiden tilapäistä suojelua saavien opiskelijamäärä

Kohtaan eritellään TE-toimiston / kunnan viranomaisen hyväksymän kotoutumissuunnitelman mukaisen omaehtoisen koulutuksen opiskelijamäärästä Ukrainasta tulleiden tilapäistä suojelua saavien opiskelijamäärä. Ukrainasta tulleella tilapäistä suojelua saavalla tulee olla laadittuna kotoutumissuunnitelma, jotta se voidaan lukea tähän kohtaan.

Luku- ja kirjoitustaitokoulutuksessa olevien opiskelijoiden määrä

Kohtaan eritellään TE-toimiston / kunnan viranomaisen hyväksymän kotoutumissuunnitelman mukaisen omaehtoisen koulutuksen opiskelijamäärä määrästä luku- ja kirjoitustaitokoulutuksen opiskelijamäärä. Tämän tiedon tarve on noussut Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVIN) toteuttaman arvioinnin, Aikuisena luku- ja kirjoitustaitoa oppimassa. Arviointi maahanmuuttajien lukutaitokoulutuksesta, pohjalta.

B. Opintokerhotoiminta

Ilmoitetaan vuonna 2023 toteutuneet opintokerhotuntien määrä. Kerhojen ja kerholaisten määränä ilmoitetaan vuonna 2023 toteutuneet tiedot.

C. Muut tiedot

Ilmoitetaan henkilökunnan ja alueellisen toiminnan määrää koskevat tiedot vuonna 2023.

Maksullinen palvelutoiminta

Ilmoitetaan maksullisena palvelutoimintana toteutetun opetuksen opetustuntien lukumäärä.